

Sygn. akt V ACa 142/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Sokołowska
Sędziowie:	SA Katarzyna Przybylska SA Artur Lesiak (spr.)
Protokolant:	sekretarz sądowy Joanna Makarewicz

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa T. R.

przeciwko B. J. (...)

o ustalenie nieważności umowy ewentualnie o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 27 listopada 2012 r., sygn. akt I C 172/08

I. oddala apelację;

II. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt V ACa 142/13

UZASADNIENIE

Powód T. R. domagał się uznania za nieważną umowę sprzedaży i przeniesienie własności nieruchomości, zawartą w dniu 21 kwietnia 2008 r. i w dniu 6 maja 2008 r.

W uzasadnieniu pozwu podniósł, iż pozwani wykorzystując skłonność powoda (...) wymusili na nim zawarcie niekorzystnej dla niego umowy sprzedaży tj. nabyli od powoda nieruchomość o wartości ponad 4.000.000 zł za cenę 122.265 zł.

Pozwani B. J. (...) w toku procesu wnieśli o oddalenie powództwa podnosząc, iż powód T. R. w czasie kiedy pozwani kupowali od niego przedmiotową nieruchomość był w pełni świadomy podejmowanych przez siebie czynności

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w (...) ustalił, że umowa przeniesienia własności nieruchomości położonej w Ł., objętej księgą wieczystą KW nr (...) (obecny nr (...)), zawarta w dniu 06.05.2008 r. pomiędzy powodem T. R. a pozwanymi B. J. (...), sporządzona w W. przed emerytowanym notariuszem R. S., nr aktu Rep. (...), oraz poprzedzająca ją warunkowa umowa sprzedaży zawarta pomiędzy stronami w dniu 21.04.2008 r. w W. przed notariuszem H. M., nr aktu Rep. A (...), jest nieważna. Nadto nakazał ściągnąć solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) kwotę 77.500 zł tytułem części opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony i zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 21 kwietnia 2008 r. pomiędzy powodem, a pozwanymi została warunkowa umowa sprzedaży na mocy której T. R. sprzedał z nieruchomości objętej Księgą wieczystą KW nr (...)) Sądu Rejonowego w Lęborku– działki nr (...) położone w

Ł. - B. J. i B. G. małżonkom (...) za cenę 122.265 zł

W dniu 6 maja 2008 r. pomiędzy T. R. a B. J. i B. G. małżonkami (...) w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy sprzedaży warunkowej została zawarta umowa przeniesienia własności, na mocy której T. R. dokonał przeniesienia własności nieruchomości objętej warunkową umową sprzedaży z dnia 21 kwietnia 2008 r. do majątku wspólnego B. J. i B. O. (1).

Pozwany B. O. (2) na mocy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w (...) z dnia 12 maja 2011r. w sprawie II(...), następnie zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 lutego 2012r, sygn. akt II AKa(...) został uznany za winnego tego: że w okresie od grudnia 2007r., daty bliżej nie ustalonej, do dnia 6 maja 2008r., w Ł., W., w K. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wykorzystując wynikającą z(...)niezdolność T. R. do należytego pojmowania przedsiębranego działania w zakresie sprzedaży nieruchomości, poprzez dostarczanie (...) pokrzywdzonemu i doprowadzenie go do podpisania przed Kancelarią Notarialną H. M. w W. aktu notarialnego sprzedaży nieruchomości objętej księgą wieczystą Kw (...) Sądu Rejonowego położone w Ł. za kwotę 122.065 zł, gdy rzeczywista łączna ich wartość wynosiła co najmniej 1.550.200 zł, przy czym łącznie na poczet ceny sprzedaży nieruchomości uiszczył na rzecz T. R. kwotę 91.784,04 zł, doprowadził T. R. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art.12 kk i za to na mocy art.294 § 1 kk 2 został skazany na karę 2 lat pozbawienie wolności, przy czym wykonanie orzeczonej kary wolności zostało warunkowo zawieszona na okres próby 5 lat.

(...)

(...)

(...)

Sąd Okręgowy zważył, że pozwany B. O. (2) w związku z okolicznościami dotyczącymi zawarcia zaskarżonej umowy został skazany prawomocnym wyrokiem w postępowaniu karnym za popełnienie przestępstwa oszustwa na szkodę powoda T. R. w postaci kwalifikowanej tj. dotyczącego mienia znacznej wartości. W opisie czynu, za który pozwany został skazany, sąd karny wskazał, iż pozwany wykorzystał niezdolność T. R. do należytego pojmowania przedsiębranego działania w zakresie sprzedaży nieruchomości, wynikającej z (...)doprowadził go do podpisania niekorzystnej umowy sprzedaży nieruchomości o wartości co najmniej 1.550.200 zł przekazując mu w zamian, tytułem ceny, kwotę 91.784,04 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, że myśl art. 11 kpc ustalenia wydanego w postępowaniu karnym, prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Istota związania polega na wyłączeniu dokonywania w postępowaniu cywilnym ustaleń faktycznych innych niż te, których sąd dokonał w

sentencji wyroku skazującego. Okoliczności te nie mogą być, w sprawie cywilnej, przedmiotem postępowania dowodowego, ani oceny sądu, a więc nie ma do nich zastosowanie zasada swobodnej oceny dowodów (art. 233 kpc) – tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2.02.2012 r., sygn. akt III CSK 330/11, LEX nr 1170224.

Toteż skoro w sentencji wyroku karnego skazującego sąd karny ustalił, iż T. R. dokonując rozporządzenia nieruchomością był niezdolny do należytego pojmowania przedsiębranego działania w zakresie sprzedaży nieruchomości z powodu (...), to sąd cywilny w tym postępowaniu nie jest uprawniony do badania czy faktycznie stan, w którym znajdował się powód w chwili zawierania zaskarżonych umów uniemożliwiał mu swobodne i świadome podjęcie decyzji w tej sprawie.

Sąd jest również związany co do dolnej granicy wartości przedmiotowej nieruchomości, gdyż wartość ta decydowała o kwalifikacji prawnej przestępstwa, za które pozwany został skazany prawomocnym wyrokiem przez Sąd Okręgowy w (...) w sprawie II K(...).

W tym stanie rzeczy Sąd mając na uwadze przepis art. 82 k.c. uznał - iż wszystkie oświadczenia woli powoda, składane przez niego w związku ze sprzedażą nieruchomości będącej przedmiotem umowy warunkowej sprzedaży z dnia 21 kwietnia 2008 r. i umowy przeniesienia własności z dnia 6 maja 2008 r. są nieważne.

Z uwagi na powyższe, Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanych, których celem było dowodzenie, że powód zawierając przedmiotową umowę działał z pełną świadomością, jak również kwestionujące wartość nieruchomości podaną w sentencji wyroku karnego.

Za bezzasadny uznał Sąd Okręgowy zarzut pozwanych, iż powód w piśmie z dnia 10.09.2008 r. skutecznie cofnął pozew sporządzony w dniu 9.09.2008 r. (k. 35 akt), gdyż przed podjęciem przez sąd decyzji co do dalszego postępowania w tej sprawie do sądu wpłynęło pismo pełnomocnika powoda z dnia 22.10.2008 r. o cofnięciu oświadczenia powoda o cofnięciu pozwu, do którego zostało dołączone pełnomocnictwo udzielone przez powoda r.pr. A. P. w dniu 21.10.2008 r. (k. 49 i 51 akt). Jednakże nawet gdyby przyjąć, że powód skutecznie cofnął pozew wniesiony w dniu 10.09.2008 r., to z uwagi na treść pisma z dnia 22.10.2008 r. i dołączone do niego pełnomocnictwo dla r.pr. A. P., należałoby przyjąć, że powód skutecznie wniósł w tej sprawie pozew ze skutkiem na dzień 22.10.2008 r. Wbrew twierdzeniom zawartym w piśmie pełn. powoda z dnia 22.10.2008 r. powód w żadnym z wcześniejszych pism złożonych w tej sprawie nie złożył oświadczenia o zrzeczeniu się roszczenia.

Sąd I instancji za chybione uznał również zarzuty pozwanych dotyczące nieprawidłowej reprezentacji powoda w procesie. Pozew w sprawie wniosła r.pr. A. P., prawidłowo umocowana – powód udzielił jej pełnomocnictwa po raz pierwszy w dniu 4.08.2008 r. (k. 4 akt I Co (...) SO w (...)) i po raz kolejny w piśmie z dnia 22.10.2008 r. (k. 51 akt).

(...)

(...)

Sąd oddalił wniosek pozwanych, zgłoszony w piśmie z dnia 14.11.2012 r. (k. 280 akt) (...)(...)

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie powoda (pkt. 1 wyroku).

O kosztach procesu sąd orzekł mając na uwadze wynik procesu i na zasadzie art. 98 kpc kosztami procesu w całości obciążył pozwanych.

Pozwani w wywiedzionej apelacji zaskarżyli wyrok w całości i zarzucili:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku pozwanych o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu zakończenia(...)w sytuacji, gdy powód osobiście nie przedstawił w sprawie swojego stanowiska, zawsze występowały w jego imieniu inne osoby a stanowisko samego powoda nie jest w chwili obecnej znane,

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c, poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, polegającej na stwierdzeniu, że pismo powoda z dnia 8 października 2008 r. o nieroszczeniu pretensji do pozwanego z tytułu transakcji notarialnej będącej przedmiotem niniejszej sprawy nie jest zrzeczeniem się roszczenia,
3. nieważność postępowania tj. naruszenie art. 379 pkt 2 k.p.c, poprzez niewłaściwą reprezentację powoda T. R. w toku postępowania w przedmiotowej sprawie, gdyż ustanowiony w sprawie doradca tymczasowy dla ochrony „osoby i mienia” nie był upoważniony do reprezentacji powoda w procesie, cofania pełnomocnictw udzielonych przez powoda oraz udzielania kolejnych,
4. naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, a mianowicie art. 103 § 1 k.c. oraz art. 86 i art. 92 k.p.c. poprzez przyjęcie na rozprawie w dniu 27 listopada 2012 r.. iż potwierdzenie pełnomocnictwa dla pełnomocnika powoda udzielonego przez doradcę tymczasowego dokonane przez kuratora i nie cofnięcie tego pełnomocnictwa powoduje, iż w sprawie nie doszło do nieprawidłowej reprezentacji powoda,
5. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 11 k.p.c, poprzez niewłaściwą ocenę charakteru ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy w (...) i Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie karnej przeciwko pozwanemu B. O. (2) i błędną - zdaniem pozwanych - wykładnię terminu „ustalenia”, które to ustalenia wiążą sąd cywilny co do popełnienia przestępstwa,
6. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, iż oświadczenia woli składane przez niego w związku ze sprzedażą nieruchomości będącej przedmiotem umowy warunkowej sprzedaży z dnia 21 kwietnia 2008 r. i umowy przeniesienia własności z dnia 6 maja 2008 r. są nieważne, co pozostaje w rażącej sprzeczności z innymi dowodami znajdującymi się w aktach sprawy karnej i różnych spraw cywilnych toczących się między stronami,
7. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a mianowicie przyjęcie, iż inkryminowane oświadczenia woli powoda składane były w warunkach przepisu art. 82 kc i są nieważne, bez poczynienia jakichkolwiek ustaleń w tym kierunku.
8. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 i art. 233 § 1 k.p.c, poprzez oddalenie wniosków dowodowych złożonych przez stronę pozwaną co w realiach sprawy uniemożliwiło rozpoznanie sprawy i wydanie orzeczenia, uwzględniającego wszystkie okoliczności.
9. naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 102 kc poprzez obciążenie pozwanych kosztami procesu w sytuacji, gdy zasady słuszności przemawiają przeciwko takiemu rozstrzygnięciu.

Podnosząc powyższe zarzuty powodowie wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania, ewentualnie, z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, albo o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości. Ponadto wnieśli o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania.

Jednocześnie, na podstawie art. 380 k.p.c. wnieśli o rozpoznanie zasadności postanowienia Sądu z dnia 27 listopada 2012 r. w przedmiocie oddalenia wniosków dowodowych pozwanych.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu w II instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne i rozważania w zakresie oceny materiału dowodowego oraz podstawy prawnej rozstrzygnięcia, przyjmując je za podstawę także własnego rozstrzygnięcia i odwołuje się do nich bez potrzeby ich powtarzania.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Wskazana w tym przepisie podstawa do zawieszenia postępowania zachodzi, gdy rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Zależność ta musi być tego rodzaju, że orzeczenie, które ma zapaść w innym postępowaniu cywilnym, będzie prejudykatem, czyli podstawą rozstrzygnięcia sprawy, w której ma być zawieszona postępowanie (wyrok SN z dnia 20 grudnia 2005 r., V CK 407/05). (...). Wpływa bowiem wyłącznie na ocenę zdolności procesowej powoda, a tę Sąd ocenia według stanu na dzień zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.).

W świetle ugruntowanej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00). Okoliczność, że z przeprowadzonych dowodów można wyciągnąć także wnioski odmienne, nie uzasadnia zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów. Wobec powyższego stwierdzić należy, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie zebranego materiału dowodowego dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Sąd Okręgowy przyjmując, że powód nie złożył oświadczenia o zrzeczeniu się roszczenia, nie naruszył wskazanych wyżej reguł. Do wniosków oczekiwanych przez skarżących nie prowadzi w szczególności pismo z dnia 8 października 2008 r. (k. 44).

Zrzeczenie się roszczenia jest aktem rozporządzającym wywołującym skutek materialnoprawny, który chroni pozwanego przed kolejnym pozwaniem o to samo roszczenie. Oświadczenie o zrzeczeniu się roszczenia musi być zatem na tyle precyzyjne, aby nie rodziło wątpliwości co do swojego zakresu przedmiotowego i podmiotowego. Zawarte w tym piśmie sformułowanie „nie roszczę pretensji do P. (...) dotyczącej transakcji opisanej w akcie notarialnym Repertorium A – (...) ...” jest na tyle ogólne, że nie sposób na jego podstawie jednoznacznie stwierdzić, że obejmuje ono zrzeczenie się roszczenia objętego niniejszym pozwem, skierowanego przeciwko pozwanym (...). Należy też zaznaczyć, że pismo to skierowane jest do Sądu, adresatem tego oświadczenia nie są zatem pozwani.

Nie jest trafny zarzut niewłaściwej reprezentacji powoda.

W świetle art. 65 § 2 k.p.c. Osoby fizyczne posiadające ograniczoną zdolność do czynności prawnych (art. 15 k.c., art. 549 § 1 k.p.c.) mają tzw. ograniczoną zdolność procesową, która polega na tym, że mogą samodzielnie dokonywać wszystkich czynności procesowych, ale tylko w niektórych procesach, tych które dotyczą sporów z tych stosunków cywilnoprawnych, w których osoby te mogą samodzielnie zaciągać zobowiązania. Zakres ograniczenia zdolności do czynności prawnych regulują art. 17–22 k.c. (postanowienie SN z dnia 21 czerwca 1968 r., I CZ 77/68, OSNC 1969, nr 3, poz. 56). W innych postępowaniach traktowane są jak osoby nieposiadające zdolności procesowej. Nie ulega wątpliwości, że sprzedaż przedmiotowej nieruchomości wykraczała poza zakres spraw, których mógł dokonywać samodzielnie powód. Oznacza to, że z momentem ustanowienia doradcy tymczasowego utracił on zdolność do czynności procesowych w niniejszej sprawie.

Doradcę tymczasowego można ustanowić tylko dla osoby pełnoletniej, co powoduje ograniczenie jej zdolności do czynności prawnych. Zakres ochrony praw osoby zastąpionej przez doradcę tymczasowego dotyczy nie tylko jej osoby, ale i mienia, a więc odnosi się do jej całej sfery prawnej. (...). (...)(art. 550 § 1 pkt 2) może on być przedstawicielem osoby, którą reprezentuje, także w innych sprawach prowadzonych w tym czasie z jej udziałem. Czynności procesowe doradcy tymczasowego nie zależą od woli osoby przez niego reprezentowanej (wyrok SN z dnia 13 października 1953

r., I C 1303/53, OSNC 1954, nr 4, poz. 77). Ustanowienia doradcy tymczasowego dla uczestnika pociąga za sobą skutek materialnoprawny w postaci ograniczenia jego zdolności do czynności prawnych (...). Należy zauważyć, że przywołana w apelacji teza postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1968 r., I Cz 77/68, nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie. Dotyczy bowiem uprawnienia do dokonania czynności materialnoprawnej, jaką jest odwołanie darowizny, nie zaś uprawnienia do dokonywania czynności procesowych.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że niezasadny jest także zarzut naruszenia art. 103 § 1 k.c. oraz art. 86 i art. 92 k.p.c. Skoro bowiem doradca tymczasowy był uprawniony do podejmowania czynności procesowych w imieniu powoda, to nie podlega kwestii, że był uprawniony także do udzielenia pełnomocnictwa procesowego. Z kolei jeśli chodzi o czynności procesowe podjęte przez pełnomocnika ustanowionego przez doradcę tymczasowego pod dniem 2 marca 2010 r., czyli ustanowieniu dla powoda kuratora w osobie M. R., to zostały one potwierdzone przez kuratora na rozprawie w dniu 27 listopada 2012 r. W świetle treści art. 97 k.p.c. uznać należy, iż dopuszczalne jest zatwierdzenie przez kuratora czynności dokonanych dotychczas przez pełnomocnika ustanowionego przez doradcę tymczasowego.

Jedną z form wykonawczych przestępstwa oszustwa przewidzianego przez art. 286 § 1 k.k. jest wyzyskanie niezdolności pokrzywdzonego do należytego pojmowania przedsiębranej czynności. (...)

Zgodnie z treścią art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności (...). Stan „wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli” nie może być jednak pojmowany w znaczeniu całkowitego braku świadomości. Całkowity brak świadomości, jeżeli wystąpi, charakteryzuje się zupełną niemożnością działania, a zatem problem oświadczenia czegokolwiek w ogóle nie może wchodzić w rachubę. Jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05: "Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli" nie może być rozumiany dosłownie, wobec czego nie musi oznaczać całkowitego zniesienia świadomości i ustania czynności mózgu. Wystarczy istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania" (wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05).

Dyspozycja art. 82 k.c. pokrywa się zatem z jedną z form wykonawczych przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k., jaką jest niezdolności pokrzywdzonego do należytego pojmowania przedsiębranej czynności. Do odmiennych wniosków nie może prowadzić użycie różnych sformułowań w art. 82 k.c. i art. 286 § 1 k.k. Istotne jest bowiem to, że pokrywają się zakresy pojęciowe tych przepisów.

Powyższa konstatacja przesądza jednocześnie o bezzasadności zarzutu naruszenia art. 11 k.p.c. W świetle tego przepisu sąd cywilny związany jest ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa - a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny. Związanie dotyczy zatem ustalonych w sentencji wyroku znamion przestępstwa, a do nich należy niezdolność pokrzywdzonego do należytego pojmowania przedsiębranej czynności.

Wobec powyższego nie może odnieść zatem skutku także kolejne zarzuty skarżących dotyczące ustaleń Sądu I instancji, że przedmiotowe umowy są nieważne (zarzut 6,7 i 8). Ustalenia Sądu Okręgowego oparte są bowiem w tej mierze na prawomocnym wyroku skazującym, którego treścią Sąd był związany. Niedopuszczalne byłoby więc prowadzenie postępowania dowodowego mającego na celu podważenie ustaleń zawartych w wyroku Sądu Okręgowego w (...) z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie II K(...), zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 lutego 2012 r., sygn. akt II AKa (...).

Za nieuzasadniony uznać należy także zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. Utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. - z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. (por. postanowienie SN z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CZ 111/11). W niniejszej sprawie takie szczególne okoliczności nie zachodzą. Pozwani mieli świadomość, że B. O. (2) zastał

skazany prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo polegające na doprowadzeniu T. R. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a więc winni byli liczyć się z koniecznością zwrotu uzyskanej w ten sposób nieruchomości.

W tym stanie rzeczy nie podzielając wskazanych wyżej zarzutów apelacji ani argumentacji zgłoszonej na ich poparcie, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).